

ВИДИ ЕФЕКТИВНОСТІ У ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ ТА КРИТЕРІЇ ЇХ ОЦІНЮВАННЯ

*ПОДОЛЬСЬКА О.В., к.е.н, доцент,
ХАРЧЕВНИКОВА А.С., СТАРШИЙ ВИКЛАДАЧ,
ДЬЯКОВА К.В., ЗДОБУВАЧ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІАБСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА*

Постановка проблеми у загальному вигляді. На сьогоднішній день реформа державного управління є однією з основних реформ у країнах з перехідною економікою, що здійснюють комплексні реформи у різних сферах державної політики [1]. Але вдосконалення системи державного управління повинне приносити позитивний суспільний ефект та результат. Тому для дослідження доцільності розробки та впровадження будь яких змін у державному управлінні, необхідно сформувати такі критерії ефективності, які б вказували на наявність чи відсутність реального ефекту від змін у державному управлінні.

У сучасному мінливому середовищі, зрозуміти наскільки вірна обрана стратегія розвитку держави можливо лише за допомогою співставлення критеріїв результативності та ефективності публічного адміністрування, це також дає можливість оцінити правильність рішень вищого законодавчого рівня, та їх реалізацію на рівні безпосередніх виконавців [7-9].

Саме тому метою написання статті є вироблення критеріїв демократичності функціонування виконавчої гілки влади та адміністративного апарату, а також виділення показників вимірювання критеріїв ефективності, придатних для практичного використання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Існує багато українських та зарубіжних спеціальних джерел, що стосуються методологічних та прикладних аспектів визначення основних критеріїв ефективності публічного адміністрування. Вивченню цього питання присвячені праці: В. Авер'янов, Г. Атаманчук, В. Бакуменко, О. Бойко-Бойчук, Є. Григоніс, А. Григорян, Н. Єсипчук, А. Жирнов, В. Керецман, В. Князев, М. Крутлов, П. Надолішній, Н. Нижник, О. Оболенський, Г. Одінцова, Ю. Тихомиров, О. Фомін, О. Черниш, А. Юзьков та ін. Однак їх особливість полягає в тому, що це або

методологічні праці, що характеризують визначальні риси та особливості соціального ефекту як політичний та суспільний лад, або ж це масштабні, а найчастіше глобальні, дослідження рейтингового характеру, які лише поверхово можуть дати оцінку публічному адмініструванню на всіх рівнях.

Формулювання цілей статті Головною метою і завданням дослідження є розкриття змісту процесу удосконалення ефективності у публічному адмініструванні у сучасних умовах, дослідження окремих аспектів ефективності у публічному адмініструванні з метою їх застосування в публічній сфері. А також узагальнити теоретичні підходи, та визначити їх основи сутності та сучасні функції при застосуванні критеріїв ефективності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для України використання таких методик може служити лише відправною точкою для вироблення власної методики оцінювання демократичності на всіх рівнях функціонування виконавчої влади і її складових частин, а саме адміністративного апарату у специфічних умовах України [2].

Виділення основних критеріїв ефективності публічного адміністрування перш за все необхідне для того, щоб мати реальну оцінку діяльності влади у країні, визначити ступінь соціального ефекту від здійсненого управління.

Взагалі, термін «Критерії ефективності» означає [3]:

- відповідність результатів управлінської діяльності правовому статусу органу і державної посади;
- законність і обґрунтованість рішень;
- взаємозв'язок органів державної влади, з громадянами; соціальна спрямованість вмісту управлінських актів;
- правдивість і доцільність управлінської інформації

Тобто критерії ефективності становлять собою ознаки, сторони, прояви управління, аналізуючи які можна визначати рівень і якість управління, його відповідність потребам та інтересам суспільства.

Соціальна ефективність державного управління розкриває результати функціонування системи, тобто сукупності суб'єкта і об'єктів державного управління, має комплексний характер.

Беручи до уваги зазначене, розрізняють три основних поняття ефективності державного управління [4-5]:

- загальну соціальну ефективність державного управління;
- спеціальну соціальну ефективність державного управління (ефективність організації і функціонування суб'єктів державного управління);

– конкретну соціальну ефективність державного управління (ефективність діяльності управлінських органів і посадових осіб тощо).

У таблиці представлені основні критерії соціальної ефективності публічного адміністрування та їх показники.

Таблиця 1

**Критерії соціальної ефективності
публічного адміністрування та їх показники**

<i>Назва критерію</i>	<i>Показники</i>
Критерії загальної соціальної ефективності державного управління – це ті, які дають можливість бачити і, бажано, вимірювати досягнутий через державне управління рівень задоволення назрілих потреб, інтересів і цілей суспільства, окремої соціальної групи, конкретної особи. На їх основі можна визначити найголовніше: зв'язок державного управління і суспільства.	Рівень продуктивності праці, співвіднесений зі світовими параметрами за її відповідними видами; темпи і масштаби приросту національного багатства; рівень життя населення порівняно зі стандартами розвинутих країн; впорядкованість, безпеку, сталість та надійність суспільних відносин, їх відтворення з наростаючим позитивним результатом.
Група критеріїв спеціальної соціальної ефективності державного управління розкриває і характеризує якість (рівень) всієї сукупності органів державної влади і місцевого самоврядування в єдності їх цілепокладання, організації і функціонування.	Цілеорієнтованість організації і функціонування державно-управлінської системи, її великих підсистем та інших організаційних структур; витрати часу на вирішення управлінських питань і здійснення управлінських операцій; функціонування державно-управлінської системи, її підсистем та інших організаційних структур; складність організації суб'єкта державного управління, його підсистем і ланок; витрати на утримання і забезпечення функціонування державно-управлінської системи.
В оцінці ефективності державного управління важлива роль належить критеріям конкретної соціальної ефективності діяльності кожного управлінського органу (органу державної влади чи органу місцевого самоврядування) і посадової особи, кожного одиничного управлінського рішення, дій, впливу.	Ступінь відповідності напрямів, змісту і результатів управлінської діяльності органів (посадових осіб) тим параметрам, які відображені її правовому статусі; законність рішень і дій органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також їх посадових осіб; реальність управлінських впливів; зміст управлінських актів (рішень, вчинків, дій і т. д.) з погляду відображення в них запитів і потреб людей, спрямованості на їх добробут і розвиток; міра забезпечення в рішеннях і діях органу і його посадових осіб престижу держави; правдивість і доцільність управлінської інформації, яка видається.

Великою перевагою використання приведених критеріїв є те, що деякі з них можна отримати розрахунковим шляхом, тобто виміряти їх кількісно. Це дасть змогу більш точно та ефективно оцінити діяльність органів публічного адміністрування, побачити тенденцію їх діяльності, а також виявити слабкі сторони діяльності органів влади [10].

Враховання усіх цих критеріїв при аналізі ефективності державного управління надасть змогу виключати дублювання, паралелізм як у діяльності самих органів державної влади, так і в розподілі повноважень між ними та органами місцевого самоврядування, а також виявляти ділянки суспільної життєдіяльності, що залишилися поза необхідними управлінськими впливами.

Можна констатувати, що навіть існуюча сьогодні в Україні сфера публічного управління є неефективною, через те що [11-12]:

- 1) Сфера державного управління ускладнена надмірною політизацією та «ручним керуванням»;
- 2) Чисельна армія бюрократії та чиновництва намагається розвивати постулати демократії;
- 3) Представники державної номенклатури реалізують владні повноваження керуючись власними інтересами, або інтересами партії завдяки отримали свої посади;
- 4) Надмірна централізація системи державного управління;
- 5) Надмірне втручання держави в економічну сферу діяльності, замість концентрування уваги на соціально-гуманітарних та адміністративних функціях;
- 6) Відсутність концепцій реформування та створення правової бази державного управління.

Таким чином, вважаємо, що ці ж причини унеможливають створення ефективної сучасної системи державного управління.

Для вдосконалення взаємодії інститутів публічної адміністрації з громадянами, надання їм якісних управлінських послуг в усіх сферах життєдіяльності (економічній, правовій, соціально-культурній та ін.), а також для загального підвищення ефективності публічного адміністрування необхідно провести ефективне реформування [13].

Сучасні процеси реформування публічного адміністрування та демократизації українського суспільства повинні включати не лише застосування нових управлінських проектів та програм реформування, а й упровадження інноваційних технологій та моделей управління. Такі моделі публічного управління, як «new public management», «governance» і «goodgovernance» успішно випробувані багатьма розвиненими країнами світу, сутність цих моделей управління полягає в поступовому

переході від виконавчо-розпорядчих форм управління до врядування, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів населення (споживачів послуг) [14].

Висновки Отже нами було виявлено, що оцінка результативності публічного адміністрування є досить важким завданням через складність вимірювання по-перше, результатів діяльності, які, як було вже зазначено вище, мають місце на державному рівні, на рівні діяльності окремого органу публічного адміністрування та як результат виконання своїх обов'язків окремими державними службовцями. Адже ці результати мають як безпосередню форму (надання адміністративних послуг) та і опосередковану форму. Все це призвело до виникнення великої сукупності різних метрик, присвячених вимірюванню результативності публічного адміністрування.

Література.

1. **Дзюндзюк В.Б.** Ефективність діяльності публічних організацій: [монографія]. Х.: Магістр, 2008. 236 с.
2. **Приходченко Л.А.** Забезпечення ефективності державного управління: теоретико-методологічні засади: [монографія]. Одеса: Оптимум, 2009. 300 с.
3. **Цветков В.В.** Державне управління: основні фактори ефективності (політико-правовий аспект). Х.: Право, 2011. 164 с.
4. **Колодій А.Ф.** Демократичне врядування та публічне адміністрування: проблеми вимірювання й аудиту: науково-методичний посібник. Київ: НАДУ, 2011. 29 с.
5. **Малиновський В.Я.** Державне управління: навчальний посібник. 3-тє вид. переробл. та доповн. К.: Атіка, 2009. 608 с.
6. **Мельтюхова Н.М.** Державне управління як єдність діяльності та відносин: [монографія]. Х.: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2010. 204 с.
7. **Островерх О.В., Родіонов О.В.** Необхідність управління змінами в організації. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка: Економічні науки.* 2016. Вип. 172. С. 62-68.
8. **Островерх О.В., Корнієцький О.В., Гацько А.Ф.** Регулювання соціально – економічного розвитку регіону, як важливий чинник державного управління. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка: Економічні науки.* 2016. Вип. 174. С. 67-74.
9. **Подольська О.В., Богомолова К.С., Краля В.Г.** Публічне адміністрування та процес прийняття управлінських рішень. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка: Економічні науки.* 2017. Вип. 174. С. 66-74.
10. **Чернов С.І., Гайдученко С.О.** Текст лекцій з дисципліни «Публічне адміністрування. Х.: ХНУМГ, 2014. 97 с.

11. Публічне управління: шляхи розвитку: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 26 листоп. 2014 р.): у 2 т. / [за наук. ред. **Ю.В. Ковбасюка, С.А. Романюка, О.Ю. Оболенського**]. К.: НАДУ, 2014. Т. 1. 150 с.

12. **Грицяк А.І.** Публічне управління в Україні: становлення за європейськими стандартами. URL: [http://www.dbuara.dp.ua/zbirnik/2014-02\(12\)/22.pdf](http://www.dbuara.dp.ua/zbirnik/2014-02(12)/22.pdf)

13 **Bozeman B., Straussman J.D.** Public Management Strategies. – San Francisco: Jossey-Bass, 2000.

14. **Caiden G.** The Dynamics of Public Administration. – Hinsdale: Dryden Press, 2001.

References.

1. **Dziundziuk V.B.** (2008). *Efektivnist diialnosti publichnykh orhanizatsii* [The effectiveness of public organizations]. Kharkiv: Mahistr, p. 236 [in Ukrainian].

2. **Prykhodchenko L.L.** (2009). *Zabezpechennia efektyvnosti derzhavnogo upravlinnia: teoretyko-metodolohichni zasady* [Ensuring the efficiency of public administration: theoretical and methodological foundations]. Odesa Optimum, p. 300 [in Ukrainian].

3. **Tsvietkov V.V.** (2011). *Derzhavne upravlinnia: osnovni faktory efektyvnosti (polityko-pravovyi aspekt)* [Public administration: main factors of effectiveness (political and legal aspect)]. Kharkiv: Pravo, p. 164 [in Ukrainian].

4. **Kolodii A.F.** (2011). *Demokratyчне uriaduvannia ta publichne administruvannia: problemy vymiriuvannia y audytu* [Democratic Governance and Public Administration: Measuring and Auditing Issues]. Kyiv: NADU, p. 29 [in Ukrainian].

5. **Malynovs'kyi V.Ya.** (2009). *Derzhavne upravlinnya* [Public Administration]. Kyiv: Atika, p. 608 [in Ukrainian].

6. **Mel'tyukhova N.M.** (2010). *Derzhavne upravlinnya yak yednist' diyal'nosti ta vidnosyn* [Public administration as a unity of activity and relations]. Kharkiv: Vyd-vo KharRI NADU «Mahistr», p. 204 [in Ukrainian].

7. **Ostroverkh O.V.** (2016). Neobkhdnist upravlinnia zminamy v orhanizatsii [The need for change management in organizations]. *Visnyk Kharkivs'koho natsional'nogo tekhnichnogo universytetu sil'skoho hospodarstva imeni Petra Vasylenka: Ekonomichni nauky – Bulletin of the Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture named after: Economic Sciences*, issue 172, pp. 62-68 [in Ukrainian].

8. **Ostroverkh O.V.** (2016). Rehuliuвання sotsialno-ekonomichnogo rozvytku rehionu, yak va-zhlyvyi chynnyk derzhavnogo upravlinnia [Regulation socio-economic development of the region as an important factor in public administration]. *Visnyk Kharkivs'koho natsional'nogo tekhnichnogo universytetu sil'skoho hospodarstva imeni Petra Vasylenka: Ekonomichni nauky – Bulletin of the Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture named after: Economic Sciences*, issue 174, pp. 67-74 [in Ukrainian].

9. **Podolska O.V.** (2017). Publichne administruvannia ta protses pryiniattia upravlinskykh rishen [Public administration and management decision making process]. *Visnyk Kharkivs'koho natsional'nogo tekhnichnogo universytetu sil'skoho*

hospodarstva imeni Petra Vasylenka: Ekonomichni nauky – Bulletin of the Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture named after: Economic Sciences, issue 188, pp. 66-74 [in Ukrainian].

10. **Chernov S.I.** (2014) *Tekst leksii z dysypliny «Publichne administruvannya [Text of the lectures on the discipline «Public administration»]*. Kharkiv: KhNUMH, p. 97 [in Ukrainian].

11. *Publichne upravlinnia: shliakhy rozvytku. materialy nauk.-prakt. konf. za mizhnar. uchastiu – Public administration: ways of development: materials of scientific-practical. Conf. for the international. participation]* (Kyiv, 26.11.2014). Vol. 1-2. Kyiv: NADU, Vol. 1, p. 150 [in Ukrainian].

12. **Hrytsiak A.I.** (2014). *Publichne upravlinnia v Ukraini: stanovlennia za yevropeiskymy standartamy [Public Administration in Ukraine: Becoming European]*. www.dbuapa.dp.ua. Retrieved from: [http://www.dbuapa.dp.ua/zbirnik/2014-02\(12\)/22.pdf](http://www.dbuapa.dp.ua/zbirnik/2014-02(12)/22.pdf) [in Ukrainian].

13. **Bozeman B., & Straussman J.D.** (2000). *Public Management Strategies*. San Francisco: Jossey-Bass [in English].

14. **Caiden G.** (2001). *The Dynamics of Public Administration*. Hinsdale: Dryden Press [in English].

Анотація.

Подольська О.В., Харчевнікова Л.С., Дьякова К.В. Види ефективності у публічному адмініструванні та критерії їх оцінювання.

У статті розглянуто теоретичні основи розробки та обґрунтування заходів щодо підвищення ефективності публічної діяльності державних установ. Вивчено значення оцінювання у публічному адмініструванні, необхідності її проведення. Доведено, що застосування критеріїв оцінки ефективності публічного адміністрування дозволить активізувати успішне проведення реформування системи місцевого самоврядування та територіальної організації влади, як ефективний метод реформування системи надання адміністративних послуг. Надано пропозиції щодо підвищення ефективності публічної діяльності державної установи.

Ключові слова: ефективність, результативність, ефективність публічного адміністрування, оцінювання публічного адміністрування, публічна установа.

Аннотация.

Подольская О.В., Харчевникова Л.С., Дьякова К.В. Виды эффективности в публичном администрировании и критерии их оценивания.

В статье рассмотрены теоретические основы разработки и обоснования мероприятий по повышению эффективности публичной деятельности государственных учреждений. Изучено значение оценки в публичном администрировании, необходимости ее проведения. Доказано, что применение критериев оценки эффективности публичного администрирования позволит активизировать успешное проведение реформирования системы местного самоуправления и территориальной организации власти, как

эффективный метод реформирования системы предоставления административных услуг. Даны предложения по повышению эффективности публичной деятельности государственного учреждения.

Ключевые слова: *эффективность, результативность, эффективность публичного администрирования, оценки публичного администрирования, публичная учреждение.*

Abstract.

Podolska O.V., Kharchevnikova L.S., Dyakova K.V. Types of efficiency in public administration and criteria for their evaluation.

The theoretical bases of development and substantiation of measures on increase of efficiency of public activity of state institutions are considered in the article. The importance of evaluation in public administration is studied, the necessity of its conducting. It is proved that the application of criteria for evaluation of efficiency of public administration will enable to activate successful reforming of the system of local self-government and territorial organization of government, as an effective method of reforming the system of providing administrative services. Suggestions are made to improve the efficiency of public activity of a public institution.

Key words: *efficiency, effectiveness, efficiency of public administration, evaluation of public administration, public institution.*

УДК 338.431:631

МОДЕЛЮВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ

**ОМЕЛЬЧЕНКО Г.Ю., СТАРШИЙ ВИКЛАДАЧ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Постановка проблеми у загальному вигляді. Для подальшого розвитку сільських територій та з метою реалізації інвестиційного проекту в дослідженні сформовано модель туристичної структури на базі окремої території. Дана модель створення агротуристичного кластеру відповідає Програмі розвитку культури і туризму району на 2019-2023 рр. Крім інвестиційної привабливості, стратегічне управління підприємствами сфери туризму має на меті залучення новітнього управлінського інструментарію, зокрема, запровадження маркетингової діяльності. Інструментарій маркетингової діяльності підприємств з урахуванням галузевої специфіки та особливостей відповідного інформаційного забезпечення має формуватись на засадах